

24 نوامبر 2016

داکتر سید عبدالله کاظم

«استیضاح» - یک وسیله مهم قانونی برای نظارت بر اجراءات حکومت توسط ولسی جرگه (قسمت چهارم)

شرحی درباره استیضاح شانزده وزیر و معضله حکومت وحدت ملی با ولسی جرگه

بحران ناشی از انتخابات ریاست جمهوری در دور دوم که منجر به تشکیل حکومت وحدت ملی بین اشرف غنی به حیث رئیس جمهور و عبدالله عبدالله در مقام ریاست اجرائیه گردید و طبق توافقنامه بین آنها گزینش وزرای کابینه بطور پنجاه پنجاه از همان روزهای اول بین دو مقام جار و جنجالهای زیاد را به وجود آورد. فقدان تفاهم ملی در تقسیم وزرات ها بین آنها و در عین زمان شخصیت های مؤتلف هریک شان معضله را معلق تر ساخت، بخصوص جنجال در تعیین چهار وزارت کلیدی یعنی دفاع و مالیه از یکطرف و خارجه و داخله از طرف دیگر (سهمیه دو وزارت اول الذکر به داکتر اشرف غنی و دو وزارت اخیر الذکر به داکتر عبدالله) بر مشکلات افزوده بود. بر علاوه سهم خواهی چهره های اثرگذار در هر دو طرف موجب شده بود تا رسیدن بیک توافق را دشوار سازد، چنانکه در تیم "تحول و تدوم" دوستم حداقل سه وزارت، سرور دانش دو وزارت، احمد ضیاء مسعود دو وزارت، حزب اسلامی و چهره های مثل ظاهر قدیر، مجددی، گیلانی، احدی و حزب عدالت و دیگر تکنوکراتهای مربوطه هریک برای خود سهمی را در حکومت تقاضا داشتند. به عین شکل در تیم "اصلاحات و همگرایی" نیز محقق، خان محمد و سائر وابستگان سیاسی آن بر عبدالله فشار می آوردند تا در تقسیم وزارتها سهم خود را داشته باشند. به همین دلیل تشکیل کابینه ماه ها به تعویق افتاد و امور هر وزارت و حتی اکثر ولایات بوسیله سرپرست ها پیشبرده می شد. تا آنکه بعد از چند ماه 18 نامزد وزیر به ولسی جرگه معرفی شدند که فقط 8 نفر آن موفق به اخذ رأی اعتماد گردیدند. بار دیگر در ماه ثور 1394 لست یک تعداد نامزد وزراء جهت کسب رأی اعتماد به ولسی جرگه ارائه شد. رئیس جمهور در این موقع ولسی جرگه را مخاطب قرار داد و گفت که: شما به اینها رأی اعتماد بدهید و اگر آنها نتوانستند 80 فیصد بودجه خود مصرف نمایند، آنوقت شما میتوانید از آنها سلب اعتماد کنید. ولسی جرگه نیز که از ادامه کار سرپرست ها نگران بود، در یک روز به 13 نامزد وزیر رأی اعتماد داد. اگرچه با اینکار مشکل بطور کل حل شد، اما با آنهم چند نامزد وزیر دیگر از جمله وزیر دفاع در آنوقت موفق به اخذ رأی اعتماد از ولسی جرگه نشدند.

از آنوقت تا حال ولسی جرگه بعضی از وزراء را بیشتر به دلایل امنیتی و نیز موضوعات اقتصادی جهت استجواب و هم استیضاح به تالار دعوت کرده است، اما هربار وزیر مربوطه با توضیحات خود توانسته قناعت نسبی اعضای ولسی جرگه را فراهم نماید و لذا از سلب اعتماد نجات پیدا کرده است.

د پانو شمیره: له 1 تر 9

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼونه: دليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خیر و لولئ

رئیس‌جمهور غنی چند ماه قبل در سفری که به ولایت غور در غرب کشور داشت، به این موضوع اشاره کرد که: اگر برخی از وزارت‌خانه‌ها موفق به مصرف بودجه سالانه خود نشده‌اند که ولایت‌هایی مانند غور همچنان در محرومیت به سر می‌برند، با وزارت‌های که بودجه‌های انکشافی خود را نتوانسته‌اند به مصرف برسانند، برخورد جدی خواهد شد.

در ماه میزان سال جاری هنگامیکه بودجه قطعیه سال 1394 از طرف حکومت به ولسی جرگه رویت داده شد و کمیسیون مالی و بودجه ولسی جرگه آنرا مورد بررسی قرار داد، اعتراضات و انتقادهای زیاد مبنی بر کم کاری تعدادی از وزیران که نتوانسته بودند 70 فیصد بودجه انکشافی سال 1394 وزارت مربوطه خود را بمصرف برسانند، در ولسی جرگه بلند شد و فیصله بعمل آمد تا موضوع استیضاح از وزیران مطرح گردد.

لزوم استیضاح!

ظفر شاه روئی بتاريخ 27 میزان 1395 طی یک مقاله منتشره روزنامه 8 صبح از قول چند وکیل ولسی جرگه در زمینه لزوم استیضاح از همجو وزیران از قول محمد عارف رحمانی نماینده ولایت غزنی در ولسی جرگه چنین نوشت: «وزیرانی که کمتر از شصت درصد بودجه شان را مصرف کرده‌اند، از دو حالت خارج نیستند. این‌ها یا آدم‌های تنبل، بی‌کاره و یا ناشایست هستند و یا هم آدم‌هایی هستند که به‌خاطر سیستم فساد آمیزی که هست این‌ها دست به مصرف بودجه نزده‌اند. این وزرا باید استیضاح شوند و بار تنبلی و فساد شان از دوش مردم افغانستان برداشته شود. ما از خارج پول را گدایی می‌کنیم و به بهای گدایی و آبرو ریزی بیش از سی میلیون مردم افغانستان، وقتی که پولهای آورده اما مصرف نمی‌شود اهانتی به این ملت است».

همچنین فاطمه عزیز نماینده ولایت کندز در مجلس نیز می‌گوید که در قبال وزیرانی که کم کاری کرده‌اند، باید تصمیم جدی گرفته شود. خانم عزیز گفت: «وزیرانی که بودجه خود را مصرف کرده نتوانسته‌اند در حالتی که مردم با دشواری‌ها به سر می‌برند، این‌ها به پارلمان خواسته شوند تا سوال شود که چی دلایلی برای عدم مصرف بودجه وجود داشته است. دلایل قناعت‌کننده اگر نداشتند همه‌شان را سلب اعتماد کرده روان کنند و کسان دیگری بیایند که بتوانند بودجه شان را به مصرف رسانند».

در همین حال، عبدالقادر زازی عضو ولسی جرگه می‌گوید «متأسفانه کسانی را رأی دادیم که آن‌ها به راستی هم ظرفیت این را نداشتند که حتی بودجه خود را تا سی و چهل درصد مصرف نکنند. حالا هم منتظر این هستیم که رئیس‌جمهور این‌ها را برکنار کند و ما هم خوش شویم تا چند وزیر دیگر برای ما معرفی شوند. پیشنهاد من این است که از این مساله نگذریم و کسانی را که معلوم است بودجه‌ی شان را از پنجاه درصد کمتر مصرف کرده‌اند، مطابق قانون اساسی این‌ها را ما می‌توانیم مستقیم استیضاح و سلب صلاحیت بکنیم و این را قانون به ما اجازه داده است».

در همین حال، حاجی ظاهر قدیر نماینده ولایت ننگرهار که ریاست جلسه عمومی روز دوشنبه مجلس را به عهده داشت، گفت: «در وزارت‌خانه‌هایی که بودجه‌های انکشافی‌شان مصرف نشده یا کمتر مصرف شده، وکلاء مسئولیت دارند تا از طریق کمیسیون‌های مربوطه، وزرای را که کم کار بوده‌اند، استجواب کنید و بعد از ختم پروسه استجواب موضوع را در کمیسیون‌ها رسماً به تالار غرض اتخاذ تصمیم نهایی محول کنند».

به گفته اعضای ولسی جرگه ابتدا کمیسیون تفتیش و محاسبات این جرگه سقف 50 فیصد را پیشنهاد کرده بود ولی پس از بحث، اعضای ولسی جرگه به معیار 70 فیصد رأی دادند. در اثر همین انتقادات ولسی جرگه فیصله کرد تا از 18 نفر وزیر که برطبق اوراق ارسالی اداره تفتیش عمومی و راپور های وزارت مالیه نتوانسته بودند 70 فیصد بودجه انکشافی خود را در سال 1394 بمصرف برسانند، استیضاح بعمل آید. هیئت اداری ولسی جرگه طی یک مکتوب رسمی روزهای استیضاح را با ذکر تاریخ و بالنوبه هریک وزیر تعیین کرد و تقاضا نمود تا وزرای مورد نظر به روزهای معینه به تالار ولسی جرگه تشریف آورده و به سوالات و کلاء جواب گویند. بر طبق این فیصله مجلس استیضاحیه از روز شنبه 22 عقرب 1395 (12 نوامبر 2016) آغاز و تا روز چهارشنبه 26 عقرب ادامه یافت که در هر روز از سه وزیر دعوت اشتراک در مجلس بعمل آمد.

قابل ذکر است که برطبق قانون هر وزیری که بیشتر از نصف کل اعضای ولسی جرگه رأی رد را بدست آورد، مورد سلب اعتماد قرار میگیرد. در حالت جاری تعداد اعضای ولسی جرگه جمعاً به 235 نفر میرسد و هرگاه یک وزیر 118 رأی یا بیشتر از آن رأی "رد" بگیرد، سلب اعتماد میشود.

جریان مختصر رویداد استیضاح:

در نشست روز شنبه مورخ 22 عقرب درلست استیضاح سه وزیر قرار داشتند: وزیر امور خارجه (صلاح الدین ربانی)، وزیر فواید عامه (محمود بلخی) و وزیر کار و امور اجتماعی (خانم نسرین اوریاخیل) که هر سه وزیر به معیت وزیر دولت در امور پارلمانی به ولسی جرگه حاضر شدند. محمد علی علی زاده وکیل ولایت غزنی به نمایندگی از کمیسیون بودجه و امور مالی ولسی جرگه به استناد اوراق واصله از "ریاست تفتیش عمومی" که سالها قبل بنام "ریاست دیوان محاسبات صدارت" یاد میشد، ارقامی را ارائه کرد که مبنی بر کم کاری سه وزیر مذکور در مصرف 70 فیصد بودجه انکشافی آنها بود و بعد نوبت به ارائه توضیحات به هریک وزیر رسید و ایشان دلایل خود را زمینه ابراز کردند:

صلاح الدین ربانی گزارش مجلس نمایندگان در باره سطح مصرف بودجه انکشافی وزارت امور خارجه در سال 1394 را رد کرد و گفت که این وزارت سال گذشته توانست بیش از 73 فیصد بودجه انکشافی خود را به مصرف برساند. ربانی گفت: «گزارشی که به مجلس ارائه شد، نشان می دهد که گویا ما از مجموع بودجه انکشافی سال 1394، حدود 27 فیصد آن را مصرف کرده ایم. اما مطابق گزارشی که ما داریم و معلوماتی که من خدمت شما ارائه می کنم، این فیصدی به مراتب بالاتر از 27 فیصد است. محاسبات ما نشان می دهد که وزارت امور خارجه بیش از 73 فیصد کل بودجه انکشافی خود را در سال 1394 به مصرف رسانده است». او افزود: «بودجه انکشافی سال 1394 قبل از اینکه او به عنوان وزیر امور خارجه آغاز به کار کند، تصویب شده بود. او همچنین تاکید کرد که مصرف بودجه انکشافی وزارت امور خارجه به ایجاد فرصت های شغلی کمک نمی کند».

ناگفته نماند که موضوع سلب اعتماد از وزیر خارجه سر و صدای زیاد طرفداران شان را بلند کرده و به نظر آنها گویا در اینکار یک دسیسه دخیل بوده است (والله اعلم). به نظر اینجانب تا جائیکه توضیحات وزیر خارجه را در همان روز به دقت شنیدم، یکی از نقاط قابل انتقاد همانا تعدیل تخصیصیه ها از یک باب بودجه به باب دیگر بود که به هیچ وجه از صلاحیت وزیر نیست و چون بودجه پس از تصویب ماهیت قانون را پیدا میکند، فقط ولسی جرگه میتواند در اثر درخواست حکومت چنین تعدیل را به وجود

د پانو شمیره: له 3 تر 9

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په خير و لولي

آورد. البته در مورد اینکه چرا وزارت خارجه 70 فیصد بودجه خود را مصرف کرده نتوانسته است، وزیر خارجه دلایل آنرا توضیح کرد که یک قلم عمده آن تاخیر در پروژه 14 ملیون دالری ساختمان مجتمع سفارت افغانی در اسلام آباد پاکستان بود که مجلس وزراء تعویق و تجدید نظر بر آن را تصویب کرده بود و لذا این مبلغ به مصرف نرسید و همچنان چند قلم دیگر .

صلاح‌الدین ربانی که گزارش ولسی جرگه در باره مصرف بودجه انکشافی وزارت امور خارجه را رد کرد، با کسب 58 رأی تائید و 140 رأی رد، از مقام وزارت امور خارجه کنار زده شد.

نسرین اوریاخیل وزیر کار و امور اجتماعی ضمن توضیحات خود به نقش دیگر نهادها و حلقات بیرونی از جمله سازمان‌های تمویل کننده در میزان مصرف کمتر بودجه انکشافی در وزارت کار و اجتماعی اشاره کرده و تقصیر را بیشتر به گردن آنها انداخت. اما با 144 رأی رد اعضای ولسی جرگه، از رهبری این وزارت سلب صلاحیت شد. همچنین محمود بلیغ وزیر فواید عامه گسترش ناامنی‌ها و وجود برخی از مشکلات حقوقی را به عنوان دلایل اصلی کم مصرف شدن بودجه انکشافی وزارت فواید عامه خواند و گفت که: دلیل اصلی ناتوانی در مصرف بودجه انکشافی در وزارت فواید عامه را گسترش ناامنی‌ها در کشور می سازد و اما این وزارت موفق شده است تا نزدیک به 45 فیصد از بودجه انکشافی خود را در سال 1394 به مصرف برساند. وی افزود: «زمانی که در ماه ثور 1394 من به وزارت فواید عامه رفتم، تمام قراردادهای قبلاً امضا شده بود. یعنی شخصاً هیچ نوع قراردادی را امضا نکردم و پروژه‌های ما انتقالی بود، قراردادهای امضا شده بود و بعضی قراردادهای بسیار خوب بودند و بعضی هم متاسفانه بسیار ضعیف بودند. یعنی چیزی بود که در مقابل یک کار انجام شده قرار داشتیم و میراثی بود که برای ما بهجا مانده بود». موصوف با کسب 33 رأی تائید و بیشترین رأی رد (164 رأی) از مقام وزارت فواید عامه سلب صلاحیت شد. عبدالرؤف ابراهیمی رئیس ولسی جرگه، پس از شمارش آراء و سلب صلاحیت شدن وزیران امور خارجه، فواید عامه و کار و امور اجتماعی، از رئیس‌جمهور خواست تا افراد جدیدی را برای رهبری این وزارت خانه‌ها معرفی کند.

سلب اعتماد سه وزیر در روز اول مثل بمبی بود که در حلقات عالیای حکومت وحدت ملی انفجار کرد، بخصوص سلب صلاحیت وزیر خارجه که مربوط سهمیه رئیس اجرائیه و در عین زمان خودش رئیس حزب جمعیت اسلامی بود و گفته میشد که او با رئیس‌جمهور از قبل چندان روابط نزدیک نداشت. لذا رئیس‌جمهور شب قبل از استیضاح از رئیس ولسی جرگه و تعدادی از وکلای آن جرگه خواست تا در یک اجلاس مشورتی در ارگ اشتراک نموده و در رفع معضله به راه حلی دست یابند. این نشست شک و تردید بعضی دیگر از اعضای ولسی جرگه را بار آورد و یک فضای بی اعتمادی را بین وکلاء ایجاد کرد و موجب همبستگی بیشتر وکلاء در موضوع استیضاح گردید.

بروز یکشنبه 23 عقرب وکلاء به انتظار حضور سه وزیر دیگر بودند که درخواستی از طرف 13 وکیل به ریاست مجلس مبنی بر تعویق انداختن جلسه استیضاح ارائه شد، مجلس این درخواست را غیرقانونی خواند و فیصله کرد که برای وزای مالیه (اکلیل حکیمی)، معارف (اسدالله حنیف بلخی) و ترانسپورت و هوایی ملکی (محمدالله بتاش) جهت حضور در مجلس استیضاح یک ساعت دیگر وقت داده شود تا در تالار حضور بهمرسانند و به توضیح دلایل خود پردازند. رئیس‌جمهور پس از نخستین روز استیضاح وزیران در یک واکنش رسمی، معیارها و دلایل ولسی جرگه را غیر موجه اعلام کرد و حتی از وزراء خواست تا برای توضیح و دفاع از کارکرد خود به مجلس نروند. این واکنش رئیس

د پانوی شمیره: له 4 تر 9

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولئ

جمهور یک نوع تقابل را در میان قوه مقننه و قوه اجرائیه به وجود آورد. همان بود که وقت موعود بسر رسید، ولی از سه وزیر خبری نشد. وکلاء اینکار را هتک حرمت به مقام ولسی جرگه دانسته در عالم هیجان و احساسات فیصله کردند تا در صورت عدم حضور وزراء در غیاب شان صندوق گذاشته شود که در اثر این اقدام و در نتیجه شمارش آرای ریخته شده در صندوق رأی برای هر وزیر نتایج آتی بدست آمد:

اکلیل حکیمی وزیر مالیه توانست با اخذ 85 رأی تائید، 112 رأی رد، 5 رأی باطل و 2 سفید رأی اعتماد را بدست آورده و در مقام خود ابقاء شود و اما اسدالله حنیف بلخی وزیر معارف با بدست آوردن 68 رأی تائید، 131 رأی رد، 2 رأی باطل و 3 رأی سفید سلب اعتماد گردید. همچنان محمدالله بتاش وزیر ترانسپورت و هوایی ملکی با 51 رأی تائید، 142 رأی رد، 5 رأی باطل و 6 رأی سفید رد صلاحیت شد و رئیس ولسی جرگه از ریاست جمهوری خواست تا بجای دو وزیر مذکور وزرای جدید را به ولسی جرگه معرفی دارد. موفقیت اکلیل حکیمی به حیث وزیر نزدیک به رئیس جمهور در کسب رأی اعتماد بطور غیابی سؤالات زیاد را خلق کرد و حتی گفته شد که دست رئیس جمهور در اینکار دخیل بوده است (والله اعلم).

در اجلاس روز دوشنبه مورخ 24 عقرب نوبت استیضاح از وزرای شهرسازی و مسکن (سعادت منصور نادری)، تحصیلات عالی (خانم فریده مومند) و عدلیه (عبدالبصیر انور) بود که ایشان نیز به تالار حاضر نشدند و بطور غیابی در مورد شان تصمیم گرفته شد. در نتیجه شمارش آراء سعادت منصور نادری با اخذ 135 رأی تائید، 59 رأی رد، 5 رأی باطل و 2 رأی سفید موفق به کسب رأی اعتماد گردید، اما خانم فریده مومند با 62 رأی تائید، 131 رأی رد، 4 رأی باطل و 3 رأی سفید مقامش را در وزارت تحصیلات عالی از دست داد، درحالیکه عبدالبصر انور وزیر عدلیه با اخذ 95 رأی تائید، 101 رأی رد، 4 رأی باطل و 1 رأی سفید توانست به مقامش ابقاء گردد.

در اجلاس روز سه شنبه مورخ 25 عقرب چهار وزیر در لست مرتبه قرار داشت که باید به مجلس استیضاح حضور می یافتند، اما چون آنها نیز برطبق هدایت حکومت از حضور در ولسی جرگه اجتناب کردند، لذا مجلس مثل دو روز قبل در مورد آنها نیز به رأی گیری غیابی پرداخت و در نتیجه شمارش آراء اسدالله ضمیر وزیر زراعت و مالداري با اخذ 131 رأی تائید، 62 رأی رد، 4 رأی باطل و 3 رأی سفید موفق به کسب رأی اعتماد گردید و اما عبدالرزاق وحیدی وزیر مخابرات و تکنالوژی معلوماتی با گرفتن 49 رأی تائید، 147 رأی رد، 2 رأی باطل و 2 سفید از کسب رأی اعتماد محروم ماند، درحالیکه خانم سلامت عظیمی وزیر مبارزه با مواد مخدر با اخذ 71 رأی تائید، 114 رأی رد، 6 رأی باطل و 9 رأی سفید توانست رأی اعتماد را بدست آورد و هکذا علی احمد عثمانی وزیر آب و انرژی نیز با کسب 114 رأی تائید، 60 رأی رد، 3 رأی باطل و 23 رأی سفید آرای لازم را برای ابقاء در مقام آن وزارت حاصل کرد.

آخرین روز جلسه استیضاحیه چهارشنبه مورخ 26 عقرب بود که در آن از سه وزیر دعوت اشتراک بعمل آمده بود و ایشان نیز مثل روز های قبل از حضور به تالار اجتناب کردند و ولسی جرگه باز هم به رأی غیابی پرداخت که در نتیجه فیروزالدین فیروز وزیر صحت عامه با گرفتن 170 رأی تائید، 28 رأی رد، 1 رأی باطل و 2 رأی سفید موفق به کسب رأی اعتماد شد و عبدالستار مراد وزیر اقتصاد با اخذ 114 رأی تائید، 81 رأی رد، 2 رأی باطل و 4 رأی سفید نیز به مقامش در وزارت

د پانو شمیره: له 5 تر 9

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولئ

اقتصاد ابقاء گردید، همچنان سیدحسین عالمی بلخی با گرفتن 105 رأی تائید، 90 رأی رد، 3 رأی باطل و 3 رأی سفید در جمله وزرای قرار گرفت که موفق به کسب رأی اعتماد از ولسی جرگه شد.

در نتیجه طی پنج روزیکه جلسات استیضائیه در ولسی جرگه دوام داشت، از جمله 16 وزیر مورد استیضاح 9 وزیر مجدداً به مقام خود ابقاء شدند، اما 7 وزیر سلب صلاحیت گردیدند که از جمله سه وزیر در همان روز اول حاضر تالار شده بودند، در حالیکه در روزهای بعدی نسبت عدم حضور وزراء در ولسی جرگه متباقی آنها با رأی غیابی تائید و یا رد شدند، و اما دو وزیر هریک وزیر اطلاعات و فرهنگ و نیز وزیر معادن و پترولیم قبلاً از مقام شان استفی داده بودند که موضوع قبولی استغفی شان از طرف رئیس جمهور تا هنوز معلوم نیست.

معضله رأی اعتماد غیابی:

برطبق ماده 92 قانون اساسی: «ولسی جرگه به پیشنهاد بیست فیصد کل اعضا میتواند از هریک از وزراء استیضاح بعمل آورد. هرگاه توضیح ارائه شده قناعت بخش نباشد، ولسی جرگه موضوع رأی عدم اعتماد را بررسی میکند. رأی عدم اعتماد از وزیر باید صریح، مستقیم و براساس دلائل موجه باشد. این رأی به اکثریت آرای کل اعضای ولسی جرگه صادر میگردد».

برطبق این ماده "هرگاه توضیح ارائه شده قناعت بخش نباشد" و نیز رأی عدم اعتماد "براساس دلائل موجه" استوار نباشد، موضوع مغلق میشود، زیرا تا زمانیکه وزیر ارائه دلیل نکرده است، چگونه میتوان در اثر رأی گیری "غیابی" موضوع سلب اعتماد را مطرح ساخت. اینکه وزیر به روز موعود به ولسی جرگه حاضر نمیشود، بنا بر هر دلیلی که باشد، عدم حضور او معنی آنرا ندارد که مجلس او را ناکام حساب کند و هرگاه چنین باشد، پس باید همه اعضای ولسی جرگه به تمام وزیران رأی "رد" میدادند، در حالیکه یک تعداد وکلاء به وزراء رأی تائید غیابی داده اند. اگر از آنها پرسیده شود که شما به استناد کدام توضیح به وزیر غایب رأی تائید داده اید، چه خواهند گفت؟

باید عرض کرد که تقسیم بودجه به بودجه اختیاری و غیراختیاری و نیز یک تعداد عوامل دیگر که وزیر فواید عامه و همچنان وزیر امور اجتماعی در همان روز اول توضیح کردند، نیز نکاتی قابل غور و دقت بودند که وکلاء باید به آن توجه میکردند. اینکه وکلای محترم به اظهارات سه وزیر عطف توجه نکردند و فقط به استناد اوراق ارسالی قطعیه بودجه آن سال از طرف ریاست تفتیش عمومی، آنها بیشتر به راپور در کمیسیون موظف ولسی جرگه استناد کردند، گمان میکنم قضاوت شان بسیار عجولانه و بدون توجه به توضیحات سه وزیر روز اول بود. به همین ترتیب رأی گیری غیابی معنی میدهد که وکلای محترم به گزارش وزراء اعتنا نکرده و نظریات شان قبلاً به تاسی از راپور قطعیه ریاست تفتیش عمومی شکل گرفته بود که در اینصورت حضور وزراء و توضیحات شان در ولسی جرگه تأثیری بر تصمیم آنها نمیتوانست داشته باشد.

عکس العمل های ریاست جمهوری و ریاست اجرائیه:

یک روز قبل از تدویر اولین جلسه استیضاحیه رئیس جمهور غنی، پیش از سلب صلاحیت شدن سه عضو کابینه طی یک مجلس مشورتی با تعدادی از اعضای ولسی جرگه از این اقدام آنها استقبال کرد و گفت که نزدیک به صد کشور در جهان در مصرف بودجه شان مشکل دارند و مصرف شفاف بودجه نیازمند بحث سرتاسری است. رئیس جمهور افزود که مشکل دیگر در عدم مصرف بودجه وابستگی در بودجه غیراختیاری است و در این زمینه محدودیت هایی وجود داشته است. او با آنها از وکلای

د پانوی شمیره: له 6 تر 9

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکنی د لیکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولۍ

ولسی جرگه خواست تا همه اعضای کابینه را که بودجه مربوطه خود را نتوانستند بمصرف برسانند، تحت فشار قرار دهند. اما در ادامه از مشکلاتی صحبت کرد که فرا راه مصرف بودجه بطور کل در آن دوره قرار داشت. به گفته رئیس جمهور غنی: آغاز کار اکثریت اعضای کابینه در وسط سال 1394 صورت گرفته و در آن زمان دولت با مشکلات عدیده امنیتی، اقتصادی و سیاسی مواجه بود و سه انتقال اساسی (امنیتی، اقتصادی و سیاسی) را که دشوارترین عرصه کاری دولت تشکیل می داد، مؤفقا نه سپری کرد. رئیس جمهور افزود: «افغانستان در شرایط خاصی قرار دارد، ما در مقابل جامعه بین المللی متعهد هستیم تا برای مردم افغانستان دستاورد های واضح و مؤثر داشته باشیم و نتایج واضح و شفاف را در قبال مساعدت های تعهد شده با آنها ارائه نماییم که این معمول با موجودیت کامل اعضای کابینه امکان پذیر خواهد بود».

محمد سرور دانش، معاون دوم رئیس جمهور نیز گفت که: این مسئله از جنبه های حقوقی و قانونی قابل بحث است، به خصوص مسئله استیضاح غیابی در قانون اساسی صراحت ندارد و کمتر اتفاق افتاده که استیضاح بشکل گروهی برای اعضای کابینه صورت گیرد. دانش افزود: «در مصرف بودجه مشکل از افراد نه، بلکه از ساختار ها در ادارات می باشد و از همین رو بجای این که روی افراد تمرکز شود، خوب است که ابتدا بالای سیستم بودجوی، پروژه ها، نحوه کار و روند تدارکات در ادارات تمرکز گردد و مشکلات در زمینه بررسی و راه حل های مناسب به آن جستجو گردد».

داکتر عبدالله عبدالله رئیس اجراییه کشوری همین نشست مشورتی گفت که ناامنی عامل اصلی در ناتوانی وزارتخانه ها در مصرف بودجه انکشافی شان بوده است. همچنان مصرف نشدن بودجه غیر اختیاری که به دونرها برمی گردد و طولانی بودن روند تدارکات، تاثیر مستقیم بالای مصرف نشدن بودجه دارد.

ارگ ریاست جمهوری با انتشار خبرنامه ای اعلام کرد که "به استناد ماده ۹۲ قانون اساسی، از نظر ریاست جمهوری دلایل استیضاح وزیران کابینه مخصوصاً وزیر امور خارجه کشور ناموجه پنداشته می شود." همچنان به تعقیب رویداد اولین روز استیضاح ریاست جمهوری گفته است که ولسی جرگه در رابطه به کارکرد وزیران کابینه در خصوص مصرف بودجه سال جاری در روشنایی کامل قرار ندارند و انتظار می رود تا ارائه معلومات همه جانبه، استیضاح وزیران کابینه به تاخیر بیفتد، اما ولسی جرگه به این تقاضا تمکین نکرد و راه خود را مبنی بر ادامه استیضاح در پیش گرفت.

به دنبال استیضاح شانزده وزیر و سلب اعتماد هفت تن آنها، اعضای کابینه در یک جلسه فوق العاده این موضوع را به ستره محکمه محول کرد و از وزیرانی که رد صلاحیت شده اند، خواستند تا صدور فیصله نهایی ستره محکمه با صلاحیت های پیشین به کارشان ادامه بدهند. اتخاذ این تصمیم در جلسه فوق العاده کابینه، واکنش تند برخی از وکلاء را نیز به دنبال داشت. حتی در اواخر هفته گذشته بعضی از وکلاء در ارتباط ادامه کار وزیران برکنار شده، حکومت را متوجه این نکته ساختند که حکومت با فشار های وارده ممکن است مشکلات را در تصویب بودجه سال آینده موجب شود. قابل ذکر است که طرح بودجه سال آینده نزدیک به ده روز قبل به مجلس سنا فرستاده شده است. برای سال آینده 466 میلیارد افغانی بودجه در نظر گرفته که 287 میلیارد آن بودجه عادی و 178 میلیارد دیگر آن بودجه انکشافی است.

رئیس اجرائیه کشور در جلسه دیروزی شورای وزیران تاکید کرد که اعضای ولسی جرگه در بحث استیضاح اخیر، مساله استقامت‌های کاری برخی از وزیران، بخصوص صلاح‌الدین ربانی وزیر امور خارجه را در نظر نگرفته اند. اما اعضای ولسی جرگه به فیصله اخیرشان در باره استیضاح و سلب صلاحیت هفت وزیر از جمله شانزده وزیر، تاکید کرده و فیصله ستره محکمه را در این باره بی‌نتیجه می‌دانند.

شاه حسین مرتضوی معاون سخنگوی رئیس جمهوری یک مصاحبه با رسانه ها گفت: «در سال 1394 کشور و حکومت در یک حالت خاص قرار داشتند. ما میراث دار یک وضعیت و ساختارهای ضعیف بودیم، وزیران نیاز داشتند تا این ساختارها را سروسامان دهند. چنانچه اکنون در بودجه سال 1395 ما شاهد یک تحرک همه‌جانبه در کارکرد وزیران کابینه می‌باشیم. از این جهت انتظار اساسی این است که روی کارنامه وزیران به صورت همه‌جانبه نظر و بررسی صورت گیرد و با تفکیک واضح بین مدیریت و ضعف در ساختارها برخورد عادلانه شود». او علاوه کرد که: «کمیسیون‌های ولسی جرگه ارزیابی دقیق و مناسب از گزارش قطعیه سال 1394 انجام نداده‌اند... عدم مصرف بودجه انکشافی نمی‌تواند تمامی معیار برای سلب صلاحیت یک وزیر شود... مسئولیت شماری از وزارت‌خانه‌ها تطبیق پروژه‌ها و مصرف بودجه انکشافی است و عملکرد این وزارت‌خانه‌ها می‌شود براساس مصرف بودجه انکشافی سنجیده شود. اما در برخی از وزارت‌خانه‌ها نمی‌تواند مصرف بودجه انکشافی معیار توانایی یک وزیر قلمداد شود... وزارت‌های امور خارجه، مهاجرین و عودت‌کننده‌گان، اقتصاد و شماری دیگر کمترین بودجه انکشافی را دارند... برخی اوقات در تطبیق پروژه‌ها و مصرف بودجه خود وزارت‌خانه‌ها به صورت مستقیم دخیل نیستند... عوامل دیگری از جمله ناامنی، ظرفیت پایین قراردادی‌ها، به اعلان رفتن چند باره یک قرارداد از این عوامل به شمار می‌رود».

عکس العمل وکلای ولسی جرگه در برابر اقدامات حکومت:

ظاهر قدیر معاون اول ولسی جرگه می‌گوید که پارلمان، خواستار تقابل با حکومت نیست، اما بحث استیضاح اخیر را خاتمه یافته می‌داند. آقای قدیر که ریاست جلسه عمومی ولسی جرگه در یکی از روزهای اخیر به عهده داشت، گفت: «من قبلا هم اشاره کرده بودم که موضوع استیضاح ختم شده و هر سه قوه براساس قانون با هم همکاری دارند و هیچ نوع تقابل وجود ندارد و مجلس نمایندگان هیچ نوع تقابل نمی‌خواهد. اما از برخی مقام‌های حکومتی توقع ما این است که به این موضوع کش ندهند، به خصوص رئیس کمیسیون نظارت بر تطبیق قانون اساسی از ارائه نظریات شخصی خود بگذرد و اجازه ندهد که نظریه‌های اختلافی ارائه کند و برای ادای مسئولیت‌های قانونی، لازم به میانجیگری نیست».

برخی از اعضای ولسی جرگه به این نظر اند که برای آنان گزارش ریاست عمومی تفتیش معیار است و اگر حکومت در این مورد ملاحظه دارد، باید ریاست تفتیش را قناعت بدهد. واقعیت این است که در اسناد مصرف بودجه وزارت‌خانه‌ها و اسنادی که ریاست تفتیش ارائه کرده، تضاد فاحش وجود دارد. پارلمان خودش را ملزم به بررسی این تضاد و کشف حقیقت نمی‌داند. در عین حال برخی دیگر نظر ملایم‌تر دارند و می‌گویند که بهتر است رئیس‌جمهور آن عده از وزیرانی را که احساس می‌شود سقف مصرف بودجه شان بیشتر از آن چیزی بوده که در گزارش کاری ریاست عمومی تفتیش وجود دارد،

د پانوی شمیره: له 8 تر 9

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلېکنې دلېکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ

دوباره به مجلس معرفی کند. مجلس، گزارش و اسناد این وزراء را به دقت بررسی می‌کند و در صورتی که مصرف بودجه بیشتر از چیزی بود که گزارش ما بیان می‌کرد، به صلاح دید مجلس می‌تواند در این مورد تجدید نظر کرد. اما بهتر است آن عده از وزیرانی که مصرف بودجه شان بسیار کم بوده و اسناد و شواهد رسمی هم حاکی از ناتوانی وزیر در امر مصرف بودجه بوده و سلب صلاحیت شده‌اند، از ادامه کار در وزارت شان خودداری کنند و رئیس‌جمهور نیز برای بهتر شدن حکومتداری خوب و با پذیرش اصل قانونی حق استیضاح از سوی مجلس افراد جدیدی را برای تصدی بر پست‌های خالی شده وزارت خانه‌ها معرفی کند.

بیمورد نخواهد بود که در مورد سلب اعتماد صلاح الدین ربانی وزیر خارجه بعضی رسانه‌ها اشاره به شکاف‌های سیاسی جدی میان سیاستمداران حوزه شمال میکنند و معتقد اند که ولسی جرگه ربانی را بر مبنای گزارش اداره عمومی تفتیش برکنار کرده و رئیس این اداره محمدشريف شریفی، برادر محمدیونس قانونی است. وزیر خارجه دیروز برای قانون‌گذاران اسنادی را نشان داد که براساس آن وزارت خارجه بیش از هفتاد فیصد بودجه‌اش را مصرف کرده است. اما برای وکلای ولسی جرگه اسناد وزارت‌خانه‌ها اعتبار ندارد، بلکه آنان گزارش اداره عمومی تفتیش را معیار قرار می‌دهند. از آنجائیکه رئیس این اداره برادر محمدیونس قانونی است، احتمال آن وجود خواهد داشت که پای محمدیونس قانونی هم در موضوع در میان باشد. در وضعیتی که بی‌اعتمادی سیاسی در اوج است، هیچ استدلال تخنیکی و حرفه‌ای، سیاستمداران و هواداران یک سیاستمدار را قانع نمی‌کند. اختلاف‌های درونی در حوزه سیاستمداران شمال و جبهه متحد سابق بسیار زیاد است، این اختلاف‌ها گاهی بیان سستی و ولایتی نیز پیدا می‌کند.

این بود مختصر رویداد های مربوط به جریان مجالس استیضاح که هفته گذشته برای پنج روز متواتر در ولسی جرگه برگزار شد و در نتیجه از جمله 16 وزیر فقط 9 وزیر موفق به کسب اعتماد شدند و اما 7 وزیر دیگر سلب صلاحیت شده از مقام برکنار گردیدند.

(قسمت اخیر مقاله: چرا استیضاح اکثراً منتج به تقابل بین دو قوه میشود و چگونه میتوان از همچو جدالها جلوگیری کرد؟ این قسمت را به دلیل یک سفر کوتاه انشاءالله در اواخر هفته آینده، اگر عمر باقی بود، خدمت تقدیم میدارم)